

§ 10 Delegering av befogenheter som gäller upphandlingar från anknutna enheter

Diarienummer

VARHA/2422/00.01.01.01/2026

Redogörelse

Befogenhetsbestämmelser

Enligt § 39 punkt 14 i förvaltningsstadgan beslutar koncern- och lokalsektionen om välfärdsområdets upphandlingar av anknutna enheter till de delar som de överskrider välfärdsområdesdirektörens befogenheter.

Välfärdsområdesdirektörens befogenheter har fastställts i § 44 mom. 2 punkt 4 i förvaltningsstadgan enligt följande: välfärdsområdesdirektören beslutar om välfärdsområdets upphandlingar i enlighet med budgeten och strategin som godkänts av välfärdsområdesfullmäktige och om därtill hörande upphandlingsrättelser samt om avtal och förbindelser som hänför sig till dessa arrangemang enligt följande:

a) föremål- och apparatupphandlingar som uppgår till högst 10 miljoner euro per beslut, och e) serviceupphandlingar som uppgår till högst 10 miljoner euro per beslut.

När det gäller avtal som gäller tills vidare beaktas avtalets årsvärde multiplicerat med fyra (4) vid värdering av eurobeloppen. Således har koncern- och lokalsektionen beslutanderätt gällande sådana avtal som gäller tills vidare och vars årsvärde uppgår till minst 2,5 miljoner euro.

Vid fastställande av årsvärdet utreds beroende på tidpunkten för ingående av serviceavtalet antingen det årsvärde på avtalshelheten som angetts i det ursprungliga beslutet om upphandling från en anknuten enhet eller årsvärdet på köpen av den ifrågavarande servicen (fakturerings under föregående 12 mån.).

Om Varhas upphandlingar från anknutna enheter

De principer för ägarstyrningen som välfärdsområdesfullmäktige har fastställt (välfärdsområdesfullmäktige 25.1.2023 § 6) har som utgångspunkt att innehav i bolag som är anknutna enheter till välfärdsområdet (in house-bolag) är ett sätt att organisera den egna verksamheten tillsammans med de andra upphandlande enheterna som ändamålsenliga helheter.

Enligt definitionen i upphandlingslagen avses med anknutna enheter sådana enheter som är formellt fristående från den upphandlande enheten och självständiga med tanke på beslutsfattandet. En förutsättning är dessutom att den upphandlande enheten självständigt eller tillsammans med andra upphandlande enheter utövar ett bestämmande inflytande över den anknutna enheten på samma sätt som över sina egna verksamhetsställen. I enheter anknutna till upphandlande enheter får inte finnas annat kapital än de upphandlande enheternas kapital.

Den anknutna enheten är skyldig att följa upphandlingslagstiftningen i sina upphandlingar och konkurrensutsätta sina upphandlingar.

Nästan alla Varhas bolagsinnehav är bolag som är anknutna enheter. Varha kan upphandla service från de anknutna enheter som det äger som upphandlingar från anknutna enheter. Största delen av Varhas upphandlingar från anknutna enheter är för tillfället serviceupphandlingar.

När Varha upphandlar service från sina bolag som är anknutna enheter, ingår man separat ett serviceavtal mellan Varha och det bolag som är en anknuten enhet och som Varha äger. I huvudsak är de serviceavtal som ingås med de anknutna enheterna så betydande till sitt eurobelopp att ingående av ett serviceavtal förutsätter ett separat förvaltningsbeslut.

Nedan har man exemplifierat detta med en lista över några upphandlingar som har gjorts från de bolag som är anknutna enheter:

- En förnyad ramavtalshelhet mellan Varha och 2M-IT Oy (valfärdsområdesstyrelsen 27.5.2025 § 162), ur vilken årsvärdena på de enstaka serviceavtalen framgår. Årsvärdena på serviceavtalen har vid tidpunkten för beslutsfattandet varit mellan cirka 84 000 euro och 18,8 miljoner euro.
- Avtal om matservice med Kaarea Oy (valfärdsområdesstyrelsen 20.12.2022 § 508 och 5.12.2023 § 422), den upphandlade matservicen från Kaarea Oy har uppgått till ett belopp av cirka 28 miljoner euro 2025.
- Serviceavtal med Länsirannikon Työterveys Oy (valfärdsområdesstyrelsen 28.6.2022 § 168), den upphandlade servicen från Länsirannikon Työterveys Oy har uppgått till ett belopp av cirka 15 miljoner euro 2025.
- Serviceavtalet med Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy består av avtal som överfördes till Varha med stöd av införandelagen (till exempel när det gäller VSSHP, förvaltningssektionen i VSSHP 7.10.2019 § 68), den upphandlade

servicen från Puro Tekstiilihuoltopalvelut Oy har uppgått till ett belopp av cirka 10 miljoner euro 2025.

- Patientförsäkring i Finlands Ömsesidiga Patientförsäkringsbolag, överförs till Varha med stöd av införandelagen (styrelsen för VSSHP 28.4.2020 § 40), försäkringsavgift 5,9 miljoner euro 2026.

Ändringar under avtalsperioden

När det gäller avtal som gäller tills vidare är det vanligt att det under avtalsperioden uppstår ändringsbehov i avtalen utan att det dock är behövt att förnya hela avtalshelheten. I ett giltigt serviceavtal kan det till exempel komma en ändring som gäller serviceutbudet och som kan ha en ökande, sänkande eller kostnadsneutral effekt på det eurobelopp som faktureras utifrån serviceavtalet.

Oftast när det gäller avtalsändringar är det frågan om prisändringar som kan vara antingen prishöjningar, prisnedsättningar eller de anknutna enheternas meddelanden att priserna förblir oförändrade.

Ifall välfärdsområdet från en anknuten enhet upphandlar en ny service, om vilken man ingår ett separat serviceavtal, fattar välfärdsområdet ett förvaltningsbeslut om den nya servicen innan serviceavtalet undertecknas.

Prisändringar i upphandlingar från anknutna enheter

I de anknutna enheternas verksamhet prissätter man tjänsterna i regel så att självkostnadsprincipen följs. Till skillnad från marknadsbolag, där målet med bolagets verksamhet är att producera vinst till aktieägarna, strävar ägarna i bolag som är anknutna enheter i huvudsak efter konkurrenskraftiga tjänster och förmånliga servicepriser. I de bolag som är anknutna enheter försöker man undvika ett onödigt ackumulerande av vinstmedel och dividendutdelning.

De serviceavtal som ingås med de bolag som är anknutna enheter är sådana till sin längd att de gäller tills vidare. Serviceavtalen har sinsemellan olika ändringsmekanismer angående prisändringar. Prisändringsvillkoren kan vara rätt allmängiltiga ("Serviceproducenten har rätt att göra ändringar i prislistan") eller avtalen kan ha indexbundna prisändringsvillkor. I en arbetskraftsintensiv bransch har man kunnat binda prisändringarna till exempel vid de löneändringar som man har avtalat om i kollektivavtalen.

Utgångspunkten är att prissättningen hos ett bolag som är en anknuten enhet sker i rätt tid och är på rätt nivå. Ett intresse hos ägarkunderna i ett bolag som är

en anknuten enhet kan också vara att det giltiga priset sänks mitt i året, ifall det bolag som är en anknuten enhet under räkenskapsåret förutspår att det servicepris som bolaget fakturerar är för högt jämfört med produktionskostnaderna.

När det gäller bolag som är anknutna enheter kan välfärdsområdet också utnyttja ägarstyrningens medel gällande prisändringsutvecklingen i en anknuten enhet, eftersom en anknuten enhet styrs på samma sätt som den egna verksamheten tillsammans med de övriga aktieägarna.

Delegering av befogenheter

Utgångspunkten är att det organ eller den tjänsteinnehavare som med stöd av förvaltningsstadgan har rätt att fatta ett beslut som gäller upphandlingar från de anknutna enheterna också har rätt att göra ändringar i ett avtal som har utarbetats utifrån ett beslut om en upphandling från en anknuten enhet.

När det förutspådda värdet på en upphandling från en anknuten enhet överskrider välfärdsområdesdirektörens befogenheter, föranleder det av koncern- och lokalsektionens befogenheter i enlighet med förvaltningsstadgan att koncern- och lokalsektionen utöver det normala beslutet om en upphandling från en anknuten enhet ska fatta beslut om vissa ändringar av operativ natur under avtalsperioden.

En betydande del av de ändringar som görs i avtalet är rutinmässiga till sin karaktär och ändringarnas *årsvärden* är ringa till sitt eurobelopp jämfört med värdet på ett serviceavtal som gäller tills vidare. För att garantera en smidig organisering av välfärdsområdets verksamhet samt en smidig berednings- och beslutsfattandeprocess skulle det vara ändamålsenligt att koncern- och lokalsektionen delegerar sina befogenheter till välfärdsområdesdirektören och vissa andra tjänsteinnehavare i sådana situationer som gäller avtalsändringar och där årsvärdet på avtalsändringen i euro är ringa jämfört med värdet på hela avtalet.

Enligt § 49 i förvaltningsstadgan kan en myndighet vidaredelegera befogenheter som den tilldelats i förvaltningsstadgan. Den till vilken befogenheter har vidaredelegerats får inte delegera befogenheterna vidare. Det ska föras en uppdaterad förteckning över beslut om delegering.

Välfärdsområdesdirektörens beslutsförslag

Koncern- och lokalsektionen beslutar att delegera sina befogenheter i de ärenden som omfattas av befogenheterna hos koncern- och lokalsektionen och som gäller

upphandlingar från de anknutna enheterna så att

1. välfärdsområdesdirektören har befogenheter att besluta om avtalsändringar när det gäller upphandlingar från de anknutna enheterna till de delar som ändringens årsvärde uppgår till högst 1 miljon euro,
2. direktören för informationsförvaltning har befogenheter att besluta om avtalsändringar när det gäller upphandlingar från de anknutna enheterna till de delar som ändringens årsvärde uppgår till högst 1 miljon euro,
3. partnerskapsdirektören har befogenheter att besluta om avtalsändringar när det gäller upphandlingar från de anknutna enheterna till de delar som ändringens årsvärde uppgår till högst 1 miljon euro och att
4. de ovannämnda tjänsteinnehavarna har parallella befogenheter.

Behandling vid sammanträdet

Beslutsförslag som välfärdsområdesdirektören ändrade vid sammanträdet:

Koncern- och lokalsektionen beslutar att delegera sina befogenheter i de ärenden som omfattas av befogenheterna hos koncern- och lokalsektionen och som gäller upphandlingar från de anknutna enheterna så att

1. välfärdsområdesdirektören har befogenheter att besluta om avtalsändringar när det gäller upphandlingar från de anknutna enheterna till de delar som ändringens årsvärde uppgår till högst 1 miljon euro,
2. direktören för informationsförvaltning har befogenheter att besluta om avtalsändringar när det gäller upphandlingar av ict-tjänster och programvaror från de anknutna enheterna till de delar som ändringens årsvärde uppgår till högst 1 miljon euro,
3. partnerskapsdirektören har befogenheter att besluta om avtalsändringar när det gäller upphandlingar från de anknutna enheterna till de delar som ändringens årsvärde uppgår till högst 1 miljon euro och att
4. de ovannämnda tjänsteinnehavarna har parallella befogenheter.

Beslut

Det beslutsförslag som ändrades vid sammanträdet godkändes.